Bölüm 8

Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller-I

öğrenme çıktıları

1
Günlük Hayatımızda Arapça
1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

2
Sulâsî Mezîd Fiil Kalıpları
2 Sulâsî fiile bir harf eklenen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzârî, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

3
İsm-i Tafdîl
3 Arapçada iki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan ism-i tafdîl yapısını tanıyabilme

4
Arapçada Kalıp İfadeler
4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Sulâsî Mezîd Fiiller الفعل الثلاثي المزيد
• İsmu't Tafdîl اسم التَّفْضِيل

GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapçada üç harfli (sulâsî) fiillere bir, iki ya da üç harf eklenerek elde edilen fiillere “sulâsî mezîd” fiiller diyoruz. Bu bölümde sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen mezîd fiiller üzerinde durulacaktır.

Sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen 3 fiil kalıbı bulunmaktadır. Bunlar: أفْعَلَ (ef‘ale), فَعَّلَ (fa‘‘ale), فاعَلَ (fâ‘ale) kalıplarıdır. Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yeni anlamlar kazanırlar. Mezîd fiil kalıpları verilirken kalıpların işlevlerinin anlatılmasının yanı sıra, şu ana kadar öğrenmiş olduğunuz sahih ve mu‘tel türden fiillerin bu kalıplarda mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak nasıl çekimlendiklerine de değinilecektir.

Arapçada iki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan ism-i tafdîl yapısı da Bölüm içinde ele alınacaktır.

Gerek sulâsî mezîd fiil kalıplarından bir harf eklenerek elde edilenler ve kullanım biçimleri, gerekse ism-i tafdîl yapısı, Bölüm içinde verilen çeşitli dilbilgisi örneklerinin yanı sıra bir diyalog ve bir metin ile pekiştirilmeye çalışılacaktır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 8

العربية في حياتنا اليوميّة ٨

Hatice İçin Mutlu Bir Gün

Anne: Hoş geldin kızım. Günün nasıldı?

Hatice: Hoş bulduk anne. Harika bir gündü. Üniversiteden kayıt için istenen bütün belgeleri tamamladım.

Anne: Belgeleri Üniversiteye sundun mu?

Hatice: Hayır, henüz sunmadım. Yarın belgeleri sunmak için Kayseri’ye gideceğim inşallah. Dönüşte beraberimde pastırma getireceğim.

يوم سعيد لخديجة

الأم: أهْلاً و سَهْلاً يا بِنْتي. كَيْفَ كانَ يَوْمُك؟

خديجة: أهْلاً بِكِ يا ماما. كان يَوْماً رائعاً. أكْمَلْتُ كلَّ الأوْراقِ المطْلوبَة من الجامِعَة لِلتَّسْجيل.

الأم: هَلْ قَدَّمْتِ الأوْراقَ إلى الجامِعَة؟

خديجة: لا، لم أُقَدِّمْها اليَوْم، سأُسافِرُ غَداً إلى قيصري، لِأقدِّمَها إن شاء الله. و في العَوْدَة سَوْفَ أُحْضِرُ مَعي باسطرمة.

الأم: تذْهَبينَ و تَعودِينَ بِأَلْفِ سَلامٍ. رَبُّنا يُعِينُكِ يا ابْنَتي. اِذْهَبي الآن إلى المَطْبَخ، فالعَشاءُ جاهِزٌ.

خديجة: لا يا أُمّي، أنا لَسْتُ جَائِعة. أُرِيدُ أَنْ أُشاهِدَ التِّلْفِزْيون قليلاً.

الأم: لِلأَسَف التِّلْفِزْيون لا يَعْمَلُ اليَوْم. حاوَلْتُ أَنْ أَفْتَحَه عِدَّةَ مَرّات ، و لكن بِدونِ فائِدَة.

خديجة: هَلْ أَخْبَرْتِ الخِدْمَةَ التِّقْنِيَّة؟

الأم: لا، لَيْسَ لَدَيَّ رَقَم تليفون الخِدْمَةِ التِّقْنِيَّة.

خديجة: أنا أُحاوِلُ أَنْ أَحُلَّ المُشْكِلَةَ الآن. أَشْعِلي النُّور لَوْ سَمَحتِ يا أُمّي. أَيْنَ جِهازُ التَّحَكُّم عَن بُعْد؟

الأم: هُناك عَلى طاوِلَةِ القَهْوَة.

خديجة: أَيْنَ البَطّارِيّات الجَديدة؟

الأم: هُناك فِي الدُّرْجِ.

خديجة: خَلاص، أَصْلَحْتُ التِّلْفِزيون يا أمي.

الأم: كَيْفَ؟ كَيْفَ أَصْلَحْتِ؟

خديجة: غَيَّرْتُ البَطّارِيَّة. أَخْرَجْتُ البَطّارِيَّات القديمة الفارِغَة و وَضَعْتُ مَكانَها بَطّارِيات جَديدة فعَمِلَ التِّلفزيون.

الأم: سَلِمَتْ يَداكِ يا بِنْتي. أنتِ شاطِرَة.

Anne: Sağlıcakla gidip dönesin. Allah yardımcın olsun kızım. Hadi mutfağa git, akşam yemeği hazır.

Hatice: Hayır anneciğim, aç değilim. Biraz televizyon seyretmek istiyorum.

Anne: Maalesef televizyon çalışmıyor. Birkaç kez açmaya çalıştım, ama nafile.

Hatice: Teknik servise haber verdin mi?

Anne: Hayır, teknik servisin telefonu bende yok.

Hatice: Ben şimdi sorunu çözmeye çalışırım. Işığı açabilir misin anneciğim? Uzaktan kumanda aleti nerede?

Anne: Orada, sehpanın üzerinde.

Hatice: Yeni piller nerede?

Anne: Orada, çekmecede.

Hatice: Tamam, televizyonu yaptım anneciğim.

Anne: Nasıl? Nasıl yaptın?

Hatice: Pili değiştirdim. Bitmiş eski pilleri çıkardım, yerlerine yeni pil taktım, televizyon çalıştı.

Anne: Ellerine sağlık kızım. Sen zeki bir kızsın.

Öğrenme Çıktısı

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Araştır/Tekrarla 1

Verilen diyalogda geçen mezîd fiilleri bulunuz. Altını çiziniz. Anlamlarını araştırınız.

İlişkilendir/Karşılaştır

Sulâsî fiillerin üç harfli hallerindeki anlamlarıyla bir harf eklendikten sonra değişen anlamları arasında bir karşılaştırma yapınız.

Anlat/Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz, sizin de buna benzer bir anınız varsa Arapça olarak anlatmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: ARAPÇADA SULÂSÎ MEZÎD FİİLLER

القواعِد: الفعل الثلاثي المزيد

Arapçada fiiller, kök harfleri itibariyle en az üç harften oluşur. Üç harften oluşanlara sulâsî (örneğin شَرِبَ, فَتَحَ, جَلَسَ gibi) denir.

Bu fiillerin kök harflerine, yeni anlamlar elde etmek amacıyla bir, iki veya en çok üç harf eklenebilir. Eklenen bu harflere *ziyade harf*, ziyade harfi olan fiile de *mezîd* (artırılmış, ziyade harf eklenmiş) fiil denir. Bu bölümde sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen fiil kalıpları üzerinde duracağız.

Sulâsî fiiller, mâzî ve muzâri formları itibariyle altı farklı biçimde görünmekte, emir ve mastarları da çeşitlilik göstermekteydi. Oysa mezîd fiillerin gerek mâzî, gerek muzâri, gerekse emir ve mastar durumları tektir ve fiilden fiile değişkenlik göstermez.

Sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen 3 fiil kalıbı bulunmaktadır. Bunlar:

1. Başa hemze getirilmek suretiyle elde edilen أَفْعَلَ (*ef'ale*),
2. 'Aynu'l-fiilin tekrarlanması (şedde ile harekelenmesi) ile elde edilen فَعَّلَ (*fa''ale*),
3. Fâu'l-fiilden sonra bir elif eklenerek elden edilen فاعَلَ (*fâ'ale*) kalıplarıdır.

Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yeni anlamlar kazanırlar. Şimdi sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen bu kalıpların mâzî, muzâri, emir ve mastar hallerini bir tablo olarak görelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
إِفْعالٌ	أَفْعِلْ	يُفْعِلُ	أفْعَلَ
تَفْعِيلٌ – تَفْعِلَةٌ	فَعِّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
مُفاعَلَةٌ – فِعالٌ	فَاعِلْ	يُفاعِلُ	فاعَلَ

dikkat

Bu kalıplar mâzî yapılarıyla adlandırılabildikleri gibi mastar biçimleriyle de adlandırılabilirler. Örneğin, *ef'ale* kalıbı *if'âl* olarak, *fa''ale* kalıbı *tef'îl* olarak, *fâ'ale* kalıbı *mufâ'ale* olarak da anılabilir.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, sulâsî fiile bir harf ekleyerek elde edilen fiillerin muzârilerinde muzâraat harfinin hep damme ile harekelenmesidir. Oysa sulâsî mucerred fiillerde muzâraat harfi hatırlayacağınız üzere hep fetha ile harekelidir.

Şimdi yeni anlamlar elde etmek için kullanılan bu kalıpların her birinin anlamca işlevi üzerinde duralım:

1. أَفْعَلَ (veya إِفْعالٌ) kalıbı:

Geçişsiz olan (nesne almayan) bir fiil bu kalıba uyarlanmak suretiyle geçişli hâle gelir. Geçişli bir fiil de bu kalıba uyarlanmak suretiyle çift geçişli (iki nesne alan fiil) hâle gelir. Örnek:

خَرَجَ : Çıktı → أَخْرَجَ : Çıkardı

سَعِدَ: Mutlu oldu → أَسْعَدَ : Mutlu etti, mutlandırdı

خَرَجَ اللاعِبُ. (Oyuncu çıktı.)

أَخْرَجَ الحَكَمُ اللاعِبَ. (Hakem oyuncuyu çıkardı –ihraç etti-.)

سَعِدْتُ بِمَعْرِفَتِكَ. (Seni tanıdığıma mutlu oldum.)

أَسْعَدَتْنِي زِيارَتُكَ. (Ziyaretin beni mutlu etti.)

Bu kalıbın mâzî, muzâri, emir ve mastar biçimi şu şekildedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
إِفْعالٌ	أَفْعِلْ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ

Şimdi sahîh ve mu‘tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
إِنْزالٌ indirmek	أَنْزِلْ indir!	يُنْزِلُ indiriyor	أَنْزَلَ indirdi	نَزَلَ indi
إِفْهامٌ anlatmak	أَفْهِمْ anlat!	يُفْهِمُ anlatıyor	أَفْهَمَ anlattı	فَهِمَ anladı
إِقامَةٌ ikamet etmek	أَقِمْ ikamet et	يُقِيمُ ikamet ediyor	أَقامَ ikamet etti	قامَ kalktı
إِعْدادٌ hazırlamak	أَعِدَّ hazırla	يُعِدُّ hazırlıyor	أَعَدَّ hazırladı	عَدَّ saydı

Arapçada nesne almayan fiillere geçişsiz fiil anlamında “lâzım fiil – الفِعْلُ اللازِم” diyoruz. Nesne alan fiile ise, geçişli fiil anlamında “mute‘addî fiil -الفِعْلُ المتعَدِّي” adı verilir.

Yukarıdaki tabloda geçişsiz fiillerin bu kalıba uyarlanmak suretiyle nasıl geçişli hâle geldiğini veya geçişli bir fiilin nasıl çift geçişli (iki nesne alan) bir fiil haline geldiğini görüyorsunuz. Konuya girişte (خَرَجَ) ve (سَعِدَ) fiilleri kullanılarak geçişsiz bir fiilin bu kalıpta nasıl geçişli hâle geldiğine örnek niteliğinde cümlelere yer verilmişti. Şimdi de geçişli bir fiilin bu kalıpta nasıl çift geçişli olduğunu görelim.

فَهِمَ الطَّالِبُ الدَّرْسَ. (Öğrenci dersi anladı.)

أَفْهَمَ المُعَلِّمُ الطَّالِبَ الدَّرْسَ. (Öğretmen öğrenciye dersi anlattı –dersi anlamasını sağladı-.)

أَفْهَمَ : Mâzî fiil (mezîd, أَفْعَلَ kalıbından)

المُعَلِّمُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

الطَّالِبَ : 1. Mef‘ûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

الدَّرْسَ : 2. Mef‘ûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

Bu kalıba giren fiillerin çekimi tıpkı sulâsî mucerred fiillerin mâzî ve muzâri çekimleri gibi yapılır. Bir başka ifadeyle sulâsî bir fiilin mâzî çekiminde fiilin sonuna gelen ekler ile muzâri çekiminde fiilin başına ve sonuna gelen eklerin aynısı mezîd fiillerin mâzî ve muzâri çekimlerinde de gelir. Dolayısıyla emir ve nehiy çekimlerinde de bir değişiklik yoktur. Aşağıdaki örnek cümleleri inceleyelim.

أَفْهَمْتُ خَلِيلاً المَسْأَلَةَ. (Meseleyi Halil'e anlattım.)

أَوْقَفَتْ شُرْطِيَّةُ المُرور السَّيَّاراتِ. (Kadın polis arabaları durdurdu.)

المُوَظَّفُونَ أَرْكَبوا الأطْفالَ على الحِصانِ. (Görevliler çocukları ata bindirdiler.)

يُرْسِمُ المـُعَلِّمُ الطُّلَّابَ شَكْلَ الجَبَلِ. (Öğretmen öğrencilere dağ şekli çizdiriyor.)

﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ.﴾ A'râf Sûresi 31
(Yiyiniz, içiniz, israf etmeyiniz. Allah şüphesiz israf edenleri sevmez.)

2. فَعَّلَ (veya تَفْعِيل) kalıbı:

Geçişsiz bir fiili geçişli, geçişliyi de çift geçişli yapmak için kullanılır. Bazen mübalağa ifade eder, yani eylemin çokça yapıldığını bildirir. Bu kalıbın mâzî, muzâri, emir ve mastar biçimi şu şekildedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
تَفْعِيلٌ	فَعِّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ

Şimdi عَلِمَ fiilini فَعَّلَ kalıbına koyarak yapı ve anlam değişimini gözlemleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
تَعْلِيمٌ öğretim	عَلِّمْ öğret!	يُعَلِّمُ öğretiyor	عَلَّمَ öğretti

Arapçada bazı fiiller *ef'ale* kalıbına uyarlanarak, bazıları da *fa''ale* kalıbına uyarlanarak geçişli veya çift geçişli hâle getirilir. Bazen bir sulâsî fiil hem ef'ale hem de *fa''ale* kalıbına uyarlanabilir, ancak anlamları arasında farklılık olur. Bunları fiilleri tanıdıkça öğreneceksiniz. Şimdi iki fiil üzerinde bu durumu gösterelim:

عَلِمَ : Bildi → أَعْلَمَ : Bildirdi → عَلَّمَ : Öğretti

كَمُلَ : Kemale erdi → أَكْمَلَ :Tamamlandı, ikmal etti → كَمَّلَ : Mükemmel hale getirdi, mükemmelleştirdi

Bu kalıbın mubalağa, yani bir işin çokça yapıldığını ifade etmek için de kullanıldığını belirtmiştik. Aşağıdaki fiiller buna örnektir:

قَطَعَ : Kesti → قَطَّعَ : Lime lime doğradı

مَزَقَ : Yırttı → مَزَّقَ : Parçaladı, paramparça etti

Şimdi sahîh ve mu‘tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
تَقْدِيمٌ sunmak, takdim etmek	قَدِّمْ sun, takdim et!	يُقَدِّمُ sunar, takdim eder	قَدَّمَ sundu, takdim etti	قَدِمَ geldi
تَحْمِيلٌ yüklemek	حَمِّلْ yükle!	يُحَمِّلُ yükler	حَمَّلَ yükledi, taşıttı	حَمَلَ taşıdı
تَنْوِيمٌ uyutmak	نَوِّمْ uyut!	يُنَوِّمُ uyutur	نَوَّمَ uyuttu	نَامَ uyudu
تَقْوِيَةٌ güçlendirmek	قَوِّ güçlendir!	يُقَوِّي güçlendirir	قَوَّى güçlendirdi	قَوِيَ güçlü oldu
تَقْبِيلٌ öpmek	قَبِّلْ öp!	يُقَبِّلُ öper	قَبَّلَ öptü	قَبِلَ kabul etti

Bu tabloyu incelediğimizde, bazı sulâsî fiillerin bu kalıba uyarlandığında esas anlamını muhafaza ederken, bazı fiillerin ise esas anlamından kısmen veya tamamen uzaklaştığını görüyoruz (örneğin قَدِمَ - قَدَّمَ ve قَبِلَ - قَبَّلَ fiilleri). Ayrıca ecvef fiilin bu kalıba uyarlanışında illetli harfin aslının ortaya çıkarak şeddelendiğini نَامَ - نَوَّمَ örneğinde fark etmiş olmalısınız. Eğer ecvef fiil, aslı "ye" olan 2. kalıptan bir fiil olsaydı, o zaman "ye" harfi ortaya çıkarak şeddelenecekti: سَارَ - سَيَّرَ (yürüdü-yürüttü) gibi.

Yine yukarıdaki tablonun incelenmesinden, nâkıs fiilin mastarının diğer fiillerinkinden farklı olarak تَفْعِلَةٌ kalıbında geldiğini gözlemlemiş olmalısınız. Gerçekten de pek çoğu Türkçede isim olarak kullanılan nâkıs fiil mastarları *tef‘îl* kalıbında değil, *tef‘ile* kalıbında kullanılır. Örneğin *tahliye*, *takviye*, *tavsiye*, *tesniye*, *tezkiye*, *tevriye* gibi.

3. فَاعَلَ (veya مُفَاعَلَةٌ) kalıbı:

Bu kalıbın en önemli özelliği işdeşlik ifade etmesidir, yani karşılıklı yapılan eylemler için kullanılmasıdır. Mesela güreşmek, savaşmak, dövüşmek (boks yapmak), yazışmak, görüşmek gibi. Bu kalıbın mâzî, muzâri, emir ve mastar biçimi şu şekildedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
مُفاعَلَةٌ / فِعالٌ	فاعِلْ	يُفاعِلُ	فاعَلَ

Şimdi sahîh ve mu'tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
مُقَاتَلَةٌ - قِتَالٌ savaşmak	قَاتِلْ savaş!	يُقَاتِلُ savaşır	قَاتَلَ savaştı	قَتَلَ öldürdü
مُقَابَلَةٌ görüşmek	قَابِلْ görüş!	يُقَابِلُ görüşür	قَابَلَ görüştü	قَبِلَ kabul etti
مُلَاكَمَةٌ dövüşmek (boks yapmak)	لَاكِمْ dövüş! (boks yap!)	يُلَاكِمُ dövüşür (boks yapar)	لَاكَمَ dövüştü (boks yaptı)	لَكَمَ yumruk attı
مُصَارَعَةٌ - صِرَاعٌ güreşmek, mücadele etmek	صَارِعْ güreş, mücadele et!	يُصَارِعُ güreşir, mücadele eder	صَارَعَ güreşti, mücadele etti	صَرَعَ yere serdi, yere fırlattı
مُشَاهَدَةٌ izlemek	شَاهِدْ izle!	يُشَاهِدُ izliyor	شَاهَدَ izledi	شَهِدَ tanık oldu, tanıklık etti
مُحَاوَلَةٌ denemek, çabalamak	حَاوِلْ dene, çabala!	يُحَاوِلُ çabalar, dener	حَاوَلَ çabaladı, denedi	حَالَ dönüştü
مُقَاوَمَةٌ direnmek	قَاوِمْ diren!	يُقَاوِمُ direnir	قَاوَمَ direndi	قَامَ kalktı
مُبَايَعَةٌ biat etmek	بَايِعْ biat et!	يُبَايِعُ biat eder	بَايَعَ biat etti	بَاعَ sattı
مُعَانَاةٌ boğuşmak, muzdarip olmak	عَانِ boğuş!	يُعَانِي muzdarip olur, boğuşur	عَانَى muzdarip oldu, boğuştu	عَنَى kastetti, demek istedi
مُآخَذَةٌ suçlamak	آخِذْ suçla!	يُؤَاخِذُ suçlar	آخَذَ suçladı	أَخَذَ aldı
مُسَاعَدَةٌ yardım etmek	سَاعِدْ yardım et!	يُسَاعِدُ yardım eder	سَاعَدَ yardım etti	سَعِدَ mutlu oldu

Yukarıdaki tabloyu incelediğimizde, bazı sulâsî fiillerin bu kalıba uyarlandığında esas anlamını muhafaza ederken, bazı fiillerin ise esas anlamından kısmen veya tamamen uzaklaştığını görüyoruz. Ayrıca ecvef fiilin bu kalıba uyarlanışında illetli harfin aslının ortaya çıkarak fetha ile harekelendiğini حَالَ – حَاوَلَ, قَامَ – قَاوَمَ, بَاعَ – بَايَعَ örneklerinde fark etmiş olmalısınız.

Bu kalıbın mastarının iki biçimde gelmesine rağmen, bazı fiillerin her iki biçimde de (قَاتَلَ ve صَارَعَ fiillerinin mastarlarında olduğu gibi) mastara sahip olduğu halde diğerlerinin sadece *mufâ'ale* (مُفَاعَلَةٌ) kalıbında mastar formuna sahip olduğu dikkatinizi çekmiş olmalıdır. Bu kalıba giren bir fiilin her iki formda da mastarının olması gerekmemektedir. Diğer taraftan nâkıs fiil (عَنَى örneğinde) bu kalıba uyarlandığında, mastar formunun aldığı biçimin diğerlerinden farklı olduğunu (مُعَانَاةٌ örneğinde) görüyorsunuz.

Yine *âhaze* (آخَذَ) örneğinde mehmûzu'l-fâ olan bir fiilin hemzesi ile uzatma elifinin yan yana gelmesi sonucu آخَذَ (âhaze) biçiminin ortaya çıktığını görünüz.

Burada şunu da biliniz ki, *mehmûzu'l-fâ* (yani ilk harfi hemzeli olan bir fiil) şayet أَفْعَلَ kalıbına uyarlanırsa, yine ilk hece "آ" biçiminde görünecektir. Örneğin أَمِنَ fiili, أَفْعَلَ kalıbına uyarlandığında mâzî formu أَأْمَنَ (*e'mene*) değil, آمَنَ (*âmene*) biçiminde olur. Mâzî formları aynı görünen bu tür mezîd fiillerin (أَفْعَلَ) kalıbından mı, yoksa (فاعَلَ) kalıbından mı oldukları muzâri kullanımlarında kendini belli eder: آخَذَ'nin muzârisi *yu'âhizu* (يُؤَاخِذُ) iken, آمَنَ'nin muzârisi *yu'minu* (يُؤْمِنُ)'dur. Bu tür durumlarda ayrım yapamadığınızda bir sözlükten yardım alabilirsiniz.

Yeri gelmişken Arapça bir sözlüğün nasıl kullanılacağına değinmekte yarar var. Arapça sözlüklerin bir bölümü alfabetik bir düzende kelimeleri verirken önemli bir bölümü, özellikle klasik sözlükler kelimeleri tümüyle alfabetik sırada değil, sulâsî yapı (üçlü kök) esasında alfabetik düzende verir. Bunun sebebi, Arapça söz varlığının önemli bir bölümünün sulâsî fiilden türemesidir. Mesela *ketebe* (كَتَبَ) fiilinden "kâtib, kitâb, mektûb, mekteb, mektebe, mukâtebe, kâtebe, istektebe, miktâb, kitâbe, kutub, kuttâb, kuteybe, iktetebe, mukâtib, muktetib, kâtibe, istiktâb, iktitâb, ektebe, tekâtebe" gibi pek çok kelime türemiştir ve bu kelimelerin anlamını öğrenmek için sözlüğe başvurduğunuzda, tümünün *ketebe* (كَتَبَ) fiilinin altında sıralandığını göreceksiniz. Bu kelimelerden herhangi birinin anlamını öğrenmek için klâsik bir sözlüğe başvurduğunuzda, şayet aradığınız kelimenin *ketebe*'den türediğini bilmezseniz sözlüğü kullanamazsınız. O hâlde sözlük kullanabilmek için mezîd bir fiilin üçlü kökünü (sulâsî formunu) de bulabilmemiz önem taşımaktadır. Bunun için şöyle bir yol izlenebilir:

1. Mâzî veya muzâri yapıdaki bir fiilin harflerini sayınız. Üç harften fazla ise bu fiil mezîd bir fiildir, yani *ziyade* –fazla- harfi vardır. Fiilin muzârisinde muzâraat harfi damme ile harekeli ise veya fiil dört harften müteşekkil ise sulâsî fiile bir harf ekleyerek elde edilen bir fiil olduğu ortaya çıkar. Sıradaki işlem ziyade harfin hangisi olduğunun belirlenmesidir.
2. Mâzî form itibariyle ziyade harfler üç tanedir: a) Başa gelen bir hemze, b) Fâu'l-fiilden sonra gelen bir elif, c) 'Aynu'l-fiilin ikilenmesi.
3. Ziyâde harfi belirleyip daire içine aldığınızda, geri kalan harfler size üçlü kökü (sulâsî formu) verir.

Şimdi, aşağıdaki fiillerin üçlü kökünü yani sulâsîsini bulalım:

نَاقَشَ : Burada 4 harf var, *fâu'l-fiil*'den sonraki elif *ziyade* harf olarak hemen görünüyor. Onu çıkardığımızda geriye (نقش) kalıyor. Dolayısıyla üçlü kök (sulâsî form) (نقش)'dir.

أَظْهَرَ : Burada 4 harf var, biri ziyade harf olmalı. Baştaki hemze fazla harftir. Geriye kalan (ظهر) fiilin sulâsîsidir.

كَاتِبٌ
كِتَابَةٌ
كُتَّابٌ
مُكَاتَبَةٌ
مَكْتَبٌ
مَكْتَبَةٌ
مَكْتُوبٌ
أَكْتَبَ
اِكْتَتَبَ
كُتُبٌ
اِسْتَكْتَبَ
كَاتَبَ
كِتَابٌ
مِكْتَابٌ
كَاتِبٌ
مُكْتَتِبٌ
كِتَابِي
اِكْتِتَابٌ
كُتَيِّبَةٌ
اِسْتِكْتَابٌ
تَكَاتَبَ
كَ تَ بَ

Öğrenme Çıktısı

2 Sulâsî fiile bir harf eklenen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzâri, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

Araştır/ Tekrarla 2

Mezîd fiillerde bulunan anlam değişimlerini Arapça sözlüklerden araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Haşr Sûresi" 21. ve "Rahman Sûresi" 2. ve 4. ayet-i kerîmelerindeki bir harf eklenerek mezîd olan fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını mâzî, muzâri, mastar ve emir olarak ezberleyiniz, arkadaşlarınızla paylaşınız.

İSM-İ TAFDÎL

اِسْمُ التَّفْضيل

İki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan yapıya "ism-i tafdîl" denir. İsm-i tafdîl için genellikle sulâsî fiilden eril için أَفْعَلُ, dişil için فُعْلى kalıbında türemiş sıfat isimler kullanılır. Karşılaştırma için أَفْعَلُ kalıbında türetilmiş sıfat مِنْ harf-i ceri ile birlikte kullanılır. أَفْعَلُ ve فُعْلى yapıları "en …"; أَفْعَلُ مِنْ … yapısı ise "...den daha" anlamı ifade eder.

İsm-i tafdîllere örnek olarak aşağıdaki tablo verilebilir.

أَكْبَرُ en büyük	أَكْبَرُ مِنْ… …den daha büyük	كَبيرٌ büyük
أَصْغَرُ en küçük	أَصْغَرُ مِنْ… …den daha küçük	صَغيرٌ küçük
أَسْهَلُ en kolay	أَسْهَلُ مِنْ… …den daha kolay	سَهْلٌ kolay
أَطْوَلُ en uzun	أَطْوَلُ مِنْ… …den daha uzun	طَويلٌ uzun
أَجْمَلُ en güzel	أَجْمَلُ مِنْ… …den daha güzel	جَميلٌ güzel
أَفْقَرُ en fakir	أَفْقَرُ مِنْ… …den daha fakir	فَقيرٌ fakir
أَغْنى en zengin	أَغْنى مِنْ… …den daha zengin	غَنِيٌّ zengin
أَقْوى en güçlü	أَقْوى مِنْ… …den daha güçlü	قَوِيٌّ güçlü
أَحْلى en tatlı	أَحْلى مِنْ… …den daha tatlı	حُلْوٌ tatlı
أَرْفَعُ en yüksek	أَرْفَعُ مِنْ… …den daha yüksek	رَفيعٌ yüksek

Şimdi örnek cümlelerle yapıyı daha iyi kavrayalım:

المَدِينَةُ أَكْبَرُ مِنَ القَرْيَةِ. (Şehir köyden daha büyüktür.)

الشَّارِعُ أَوْسَعُ مِنَ الزُّقَاقِ. (Cadde sokaktan daha geniştir.)

نَحْنُ أَقْوى مِنْكُمْ.
Biz sizden daha güçlüyüz.

أنا أَطْوَلُ مِنْكِ.
Ben senden daha uzunum.

الطَّائِرَةُ أَسْرَعُ مِنَ الحافِلَةِ.
Uçak otobüsten daha hızlıdır.

أَنْتِ أَصْبَرُ مِنِّي.
Sen benden daha sabırlısın.

Bakara sûresi 217. ayet-i kerimesinde ism-i tafdîl'e örnek bulunmaktadır:

﴿الفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ القَتْلِ.﴾ (Fitne öldürmekten daha büyüktür.)

Yukarıdaki örnekler, karşılaştırmalı sıfat türünden örneklerdi. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim:

1- الله أكبرُ. (Allah en büyüktür.)

2- أنا الوَلَدُ الأكبرُ في الأُسْرَةِ. (Ben ailedeki en büyük erkek çocuğum.)

3- أنا البنتُ الصُّغْرَى في الأُسْرَةِ. (Ben ailedeki en küçük kız çocuğuyum.)

4- هذه أكبرُ مُصِيبةٍ عِشْتُها في حَيَاتِي. (Bu, hayatımda yaşadığım en büyük musibettir.)

5- هذه أحْسَنُ قِصَّةٍ قَرَأْتُها في حَيَاتِي. (Bu, hayatımda okuduğum en güzel hikâye.)

6- هي أجْمَلُ فَتاةٍ رأيْتُها في حَيَاتِي. (O, hayatımda gördüğüm en güzel kız.)

7- هُوَ أَرْوَعُ فِيلْمٍ شَاهَدْتُه في حَيَاتِي. (O, hayatımda izlediğim en harika film.)

8- كانتْ جَدَّتِي تَقْرَأُ عَلَيَّ أَحْسَنَ القِصَصِ.
(Ninem bana hikâyelerin en güzelini (en güzel hikâyeleri) okuyordu.)

9- رَفَعَنِي رَبِّي إلى أَعْلَى الدَّرَجَاتِ.
(Rabbim beni mevkilerin en yükseğine (en yüksek mevkilere) çıkardı.)

10- دَرَسْتُ في أحْسَنِ الْمَدَارِسِ في تُرْكِيا.
(Türkiye'deki okulların en iyisinde (en iyi okullarda) okudum.)

Yukarıdaki cümleleri ism-i tafdîllerin kullanılış biçimleri açısından inceleyelim. 1 numaralı cümlede ism-i tafdîl, mubtedânın haberi olarak kullanılmıştır. 2 ve 3 numaralı cümlelerdeki ism-i tafdîller, kendilerinden önceki isimlerin sıfatı durumundadırlar; mevsûflarına tam anlamıyla uyum göstermişlerdir ve onları "en büyük" ve "en küçük" olarak nitelemişlerdir.

4-7 numaralı cümlelerde ism-i tafdîller mubtedanın haberidirler. Dikkat edileceği üzere bu cümlelerde her bir ism-i tafdîl, kendisinden sonraki tekil ve belirsiz bir tamlayana (muzâfun ileyhe) muzâf olmuştur ve böylece "en büyük musibet", "en güzel hikâye", "en güzel kız", "en harika film" anlamı oluşmuştur.

8-10 numaralı cümlelerde ism-i tafdîlller, bir önceki gruptakinden farklı olarak, çoğul ve belirli bir tamlayana muzâf olmuşlardır. Bu durumdaki ism-i tafdîl, çoğul olan tamlayanını niteleyici bir şekilde "en güzel hikâyeler", "en yüksek mevkiler", "en iyi okullar" biçiminde anlam oluşturabileceği gibi, yapıya uyumlu bir biçimde "hikâyelerin en güzeli", "mevkilerin en yükseği", "okulların en iyisi" biçiminde bir anlam oluşturmaya da elverişlidir.

هذه القِصَّةُ أَجْمَلُ قِصَّةٍ قَرَأْتُها.
Bu hikâye okuduğum en güzel hikâyedir.

جَبَلُ أغري (أرارات) أعْلى جَبَلٍ في تُرْكِيا.
Ağrı dağı Türkiye'nin en yüksek dağıdır.

بُحَيْرَةُ وان أَكْبَرُ بُحَيْرَةٍ في تُرْكِيا.
Van gölü Türkiye'nin en büyük gölüdür.

أمِّي مِنْ أجْمَلِ الأُمَّهاتِ في العالَمِ.
Annem dünyanın en güzel annelerindendir.

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada iki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan ism-i tafdîl yapısını tanıyabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Tabloda verilen ismi-tafdîl örneklerini defterlerinize yazınız ve beş tanesini örnek cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Câsiye Sûresi" 26, "Tâhâ Suresi" 68. ayet-i kerîmelerinde geçen ism-i tafdîlleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla birbirinize ism-i tafdîl içeren sorular sorunuz ve bu soruları cevaplamaya çalışınız. Örneğin; "En başarılı öğrenci kimdir?", "Okuduğun en güzel kitap hangisidir?" gibi.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعبيرات في اللغة العربية

البقيَّة في حياتِك.
Başınız sağ olsun.

Bir ölüm haberi karşısında okunan ve "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz" meâlindeki ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ayet-i kerimesinin (Bakara Sûresi, 156) yanı sıra Arapçada taziye için kullanılan bazı ifadeler bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi "başınız sağ olsun" şeklinde Türkçeye çevirebileceğimiz (البقيَّة في حياتِك) cümlesidir. Bu ifadeye (حياتُك الباقية) sözü ile karşılık verilir.

البقيَّة في حياتِك.
Başınız sağ olsun.

حياتُك الباقية.
Sizler sağ olun.

Ölen için yapılan hayır duaları arasında aşağıdaki ifade de sıkça kullanılır:

اللهُ يَرْحَمُهُ و يَغْفِر له و يُسْكِنُه فسيحَ جنّاتِه.
Allah rahmet ve mağfiret etsin, mekanını cennet eylesin.

لَمّا
...ince, ...ınca

لَمّا ذَهَبْتُ إلى السّوق رَأيْتُ صَديقي. (Çarşıya gittiğimde arkadaşımı gördüm.)

لَمّا جَلَسْتُ في البيتِ جَاء الضُّيوف. (Evde oturduğum zaman misafirler geldi.)

لَمّا سَمِعْتُ أصْواتٍ من الطَّابِقِ الأسْفَلِ فَتَحْتُ البابَ وقُلْتُ: (Alt kattan sesler duyduğumda kapıyı açıp dedim ki:)

dikkat

لَمَّا ile kurulan cümlenin fiillerinin mâzî olduğuna dikkat ediniz.

بِدُون
......sız, ...siz

لا أشْرَبُ الشّاي بِدُون سُكَّرٍ. (Çayı şekersiz içmem.)

العِلْمُ بِدُونِ أدَبٍ لا يَنْفَعُ. (Edep olmadan ilmin faydası yoktur.)

لا نَبْدَأُ العشاءَ بِدُونِكَ. (Sensiz akşam yemeğine başlamıyoruz.)

لا تَقُلْ كَلِماتٍ بِدُونِ مَعْنًى. (Anlamsız kelimeler söyleme!)

أَشْعِلْ النُّور لو سَمَحْتَ.
Işığı aç lütfen.

أَشْعِلْ	النُّور	لَوْ سَمَحْتَ.
	الضَّوْء	
	المِصْباح	
	النَّار	

أَطْفِئْ النُّور لو سَمَحْتَ.
Işığı kapat lütfen.

أَطْفِئْ	النُّور	لَوْ سَمَحْتَ.
	الضَّوْء	
	المِصْباح	
	النَّار	

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer örnek cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Âli İmrân Sûresi" 79, "Bakara Sûresi" 17. ayet-i kerîmelerinde geçen edatları tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadeleri ezberleyiniz. Bu ifadelerle oluşturduğunuz soruları Arapça bilen arkadaşlarınızla birbirinize sorunuz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا المـَزيد مِنْ الأفعال.
و هُوَ فِعْل زاد فيه حَرف أو أكثر عَلى حُروفه الأصلِيَّة. وفي هذا الدَّرْسِ
دَرَسْنَا الـمَزيد على الفعل الثّلاثي بِحَرْف واحد وهو يَأْتي عَلى ثَلاثَةِ أشْكالٍ.

المَزيد من الأفعال

أفْعَلَ ← يُفْعِلُ ← أَفْعِلْ ← إفْعالٌ
فَعَّلَ ← يُفَعِّلُ ← فَعِّلْ ← تَفْعيلٌ
فاعَلَ ← يُفاعِلُ ← فاعِلْ ← مُفاعَلَةٌ، فِعالٌ

Selâmün aleyküm. Bugün mezîd fiilleri öğrendik. Mezîd fiil kök harflerine bir veya daha fazla harf eklenen fiildir. Bu derste bir harf eklenen sulâsî mezîd fiilleri gördük, onlar üç şekilde gelir:

أفْعَلَ ← يُفْعِلُ ← أَفْعِلْ ← إفْعالٌ
فَعَّلَ ← يُفَعِّلُ ← فَعِّلْ ← تَفْعيلٌ ، تَفْعِلَةٌ
فاعَلَ ← يُفاعِلُ ← فاعِلْ ← مُفاعَلَةٌ، فِعَالٌ

أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة.
هنا أمثلة الماضي والمضارع والأمر والمصدر لِلمَزيد على الفعل الثّلاثي بِحَرْفٍ واحد.

Mâzî	Muzâri	Emir	Mastar
أخْرَجَ ←	يُخْرِجُ ←	أَخْرِجْ ←	إِخْراجٌ
عَلَّمَ ←	يُعَلِّمُ ←	عَلِّمْ ←	تَعْليمٌ
جادَلَ ←	يُجادِلُ ←	جادِلْ ←	مُجادَلَة، جِدالٌ

Tahtaya bakınız. Burada bir harf eklenen sulâsî mezîd fiiller için mâzî, muzâri, emir ve mastar örnekleri var.

okuma

قراءة

البُلْبُلُ و المَلِك

جاء اللَّيْلُ و نامَ الجميعُ، و أَطْفَأَ الحُرّاسُ أنوارَ القَصْرِ.

و ظَلَّ المَلِكُ مُسْتَيقِظاً. سَأَلَتْهُ زَوْجَتُهُ: لماذا لَمْ تَنَمْ يا سَيِّدي المَلِك؟ قالَ المَلِكُ: أَشْعُرُ بِأَرَقٍ شَديد، لا أَسْتَطيعُ النَّوْمَ.

وَقَفَ المَلِكُ مع زَوْجَتِهِ في شُرْفَةِ القَصْرِ الكَبير. و هناكَ سَمِعَ صَوْتاً عَذْباً يَأْتي من فَوقِ الأشجار.

قال المَلِكُ: ما هذا الصَّوْتُ؟ لَمْ أَسْمَعْ أَجْمَلَ مِنْهُ. قالَتْ المَلِكَة: هذا صَوتُ البُلْبُلِ يا سَيِّدي.

قال المَلِكُ للحُرّاسِ:أَحْضِروا البُلْبُلَ، أُريدُ أَنْ أَسْمَعَ صَوْتَهُ في مَجْلِسي كُلَّ مَساءٍ.

و في الصَّباحِ أَحْضَرَ الحُرَّاسُ البُلْبُلَ و بَنَوْا لَهُ قَفَصاً مِنْ ذَهَبٍ. ثُمَّ وَضَعوا فيه شَرائِحَ التُّفّاح و قِطَعَ البُرْتُقالِ و الكُمَّثْرى. و في المَساء دَعا المَلِكُ الضُّيوفَ مِنْ كُلِّ مَكانٍ لِسَماعِ صَوْتِ البُلْبُلِ الجميل. تَحَيَّرَ المَلِكُ والضُّيوفُ لِأَنَّ البُلْبُلَ لا يُغَنِّي و لَكِنَّهُ يُصْدِرُ صَوْتاً حَزيناً كَالبُكاءِ. قامَ حَكيمُ المَمْلَكَةِ و قالَ: هَلْ تُريدونَ سَماعَ غِناءِ البُلْبُلِ؟ قالَ الجميعُ في صَوْتٍ واحِدٍ. نَعَمْ. فَتَحَ الحَكيمُ بابَ القَفَصِ و انطلَقَ البُلْبُل إلى الأَشْجارِ و بَدَأَ يُغَنّي بِأَعْذَبِ الأَصْواتِ.

قال المَلِكُ: الحُرِّيَّةُ أَجْمَلُ شَيْءٍ في العالَمِ.

Bülbül ve Kral

Gece oldu, herkes uyudu. Bekçiler, sarayın ışıklarını söndürdü ancak kral uyanık kaldı. Karısı ona sordu: "Niçin uyumadın kral efendim?" Kral şöyle dedi: "Şiddetli bir uykusuzluk hissediyorum (Hiç uykum yok). Uyuyamıyorum." Kral karısıyla birlikte büyük sarayın balkonunda durdu. Orada ağaçlardan gelen tatlı bir ses duydu.

Kral: "Bu ses de ne? Ondan daha güzelini duymadım" dedi. Kraliçe: "Bu bülbülün sesi efendim" dedi.

Kral bekçilere: "Bülbülü getirin. Meclisimde her akşam onun sesini duymak istiyorum" dedi. Sabah bekçiler bülbülü getirdiler. Ona altından bir kafes yaptılar. Sonra onun içine elma dilimleri, portakal ve armut parçaları koydular. Akşam kral bülbülün güzel sesini duymaları için her yerden misafirler çağırdı. Misafirler ve kral şaşırdı çünkü bülbül şarkı söylemiyor ancak ağlama gibi hüzünlü bir ses çıkarıyordu. Krallığın bilgesi kalktı ve dedi ki: "Bülbülün sesini duymak istiyor musunuz?" Hepsi bir ağızdan: "Evet" dediler. Bilge kafesin kapısını açtı ve bülbül ağaçlara doğru süzüldü. Seslerin en tatlısıyla şarkı söylemeye başladı.

Kral: "Özgürlük dünyadaki en güzel şey" dedi.

Bu parça Mısır Eğitim ve Öğretim Bakanlığının yayını olan *el-Lugatu'l-'Arabiyye, es-Saffu's-Sâlis* (2017) s.31 de bulunan aynı adlı metinden uyarlanmıştır.

alıştırmalar التَدْريبات

1- Aşağıdaki fiillerin أَفْعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				جَلَسَ
				عَلِمَ
				غَلَقَ
				خَبَرَ
				دَخَلَ

2- Aşağıdaki fiillerin فَعَّلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				دَرَسَ
				عَلِمَ
				غَلَقَ
				شَكَرَ
				وَفَرَ

3- Aşağıdaki fiillerin فَاعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				بَدَلَ
				خَلَفَ
				دَفَعَ
				عَمِلَ
				نَسَبَ

4- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çevirerek irâbını yapınız.

1- عَلَّمَتْ المُعَلِّمَةُ الأجانِبَ اللُّغَةَ التُّرْكِيّةَ.

2- أَرْسَلَ المُوَظَّفُ الرَّجُلَ الرِّسالَةَ.

3- أَوْقَفَ الرَّجُلُ السَّيارَةَ.

5- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri sıralayarak anlamlı bir cümle haline getiriniz ve Türkçeye çeviriniz.

1- الصَّحْراء / الجَيْشانِ/ في / قَاتَلَ

2- يُمارِسُون / الرِّياضة / الطُّلابُ / الصباح / في

3- الأَخْبارَ / في / المسائِيَّة / التلفزيون/ يُشاهدُ / الرجال

4- يُتابعون / التلفزيون / في / الرسوم المُتَحرِّكة / الأطفال

5- الطالبات/ تُقابِلُ / المُدير / في / القادم / الأسبوع

6- تُسافِرُ / زَوْجَتِكَ / الحجِّ / إلى / كَيف / بِدون

6- Aşağıdaki boşlukları parantez içindeki ismi tafdîllerden anlam olarak uygun olanıyla doldurunuz.

(أَضْعف، أجْمَلُ، أسْرَعُ، أطْوَلُ، أَشْفَق، أَصْغَرُ)

1- القَرْيَةُ ....مِنْ المَدينَةِ.	(Köy şehirden daha güzeldir.)
2- أنا .... مِنْكَ.	(Ben senden daha zayıfım.)
3- القِطارُ.........مِنْ الحافِلَة.	(Tren, otobüsten daha hızlıdır.)
4- البُحَيْرَةُ ....مِنْ البَحْرِ.	(Göl denizden daha küçüktür.)
5- أمِّي....... الأُمَّهاتِ.	(Annem, annelerin en merhametlisidir.)
6- النِّيْلُ .... نَهْرٍ في الشَّرْقِ الأوْسَطِ.	(Nil, Orta Doğu'nun en uzun nehridir.)

7- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Tatile bensiz nasıl gidersin?

2- Uykudan uyanınca pencereyi açtım.

3- Biz sizden daha başarılıyız.

4- Bu, dünyanın en güzel kitabıdır.

5- Öğretmen öğrenciye dersi yazdırdı.

8- Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

عَلَّمَ:	قاتَلَ:
أَشْرَبَ:	جادَلَ:
أَرْسَلَ:	مارَسَ:
أَخْبَرَ:	أخْرَجَ:
أقامَ:	مَزَّقَ:

9- Aşağıdaki cümleleri örnekteki gibi لَمَّا kullanarak birbirine bağlayınız.

ذَهَبْتُ إلى الكُلِّيَّةِ. – رَأَيْتُ أُسْتاذي./ لَمَّا ذَهَبْتُ إلى الكُلِّيَّةِ رَأيْتُ أُسْتاذي.

(Fakülteye gittiğimde hocamı gördüm.)

1- ذَهَبْتُ إلى الحَديقَةِ. – وَجَدْتُ قِطَّةً صَغيرَةً..

(Bahçeye gittiğimde küçük bir kedi buldum.)

2- حَضَرَ المـُديرُ. – فَتَحَ بابَ سَيَّارَتِهِ...

(Müdür geldiği zaman arabasının kapısını açtı.)

3- وَصَلَتْ إلى المـَكْتَبِ. – شَرِبَتْ فِنْجاناً مِنْ القَهْوَةِ.............................

(Büroya ulaştığı zaman, bir fincan kahve içti.)

4- جاءَ الرَّبيعُ. – زَرَعْتُ الأزْهارَ...

(Bahar geldiği zaman çiçekler ektim.)

5- فَتَحْنَا البَابَ. – سَمِعْنا صَوْتاً غَريباً...

(Kapıyı açtığımızda garip bir ses duyduk.)

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 8

Diyaloga bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, mezîd fiilleri günlük dilde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

2 Sulâsî fiile bir harf eklenen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzâri, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

Sulâsî Mezîd Fiil Kalıpları (Bir Harf Eklenenler)

Arapçada fiiller, kök harfleri itibariyle en az üç harften oluşur. Üç harften oluşanlara sulâsî (örneğin جَلَسَ, شَرِبَ, فَتَحَ, gibi) denir.

Bu fiillerin kök harflerine, yeni anlamlar elde etmek amacıyla bir, iki veya en çok üç harf eklenebilir. Eklenen bu harflere *ziyade harf*, ziyade harfi olan fiile de *mezîd* (artırılmış, ziyade harf eklenmiş) fiil denir.

Mezîd fiillerin gerek mâzî, gerek muzâri, gerekse emir ve mastar durumları tektir ve fiilden fiile değişkenlik göstermez.

Sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen 3 fiil kalıbı bulunmaktadır. Bunlar:

1. Başa hemze getirilmek suretiyle elde edilen أَفْعَلَ (*ef'ale*),
2. 'Aynu'l-fiilin tekrarlanması (şedde ile harekelenmesi) ile elde edilen فَعَّلَ (*fa''ale*),
3. Fâu'l-fiilden sonra bir elif eklenerek elden edilen فاعَلَ (*fâ'ale*) kalıplarıdır.

Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yeni anlamlar kazanırlar. Şimdi sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen bu kalıpların mâzî, muzâri, emir ve mastar hallerini bir tablo olarak görelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
إِفْعالٌ	أَفْعِلْ	يُفْعِلُ	أفْعَلَ
تَفْعِيلٌ – تَفْعِلَةٌ	فَعِّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
مُفاعَلَةٌ – فِعالٌ	فاعِلْ	يُفاعِلُ	فاعَلَ

3

Arapçada iki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan ism-i tafdîl yapısını tanıyabilme

İsm-i Tafdîl

İki isim arasında karşılaştırma yapıp birisinin diğerinden daha üstün veya daha zayıf olduğunu gösteren kelimelerdir. İsm-i tafdîl için genellikle sulâsî fiilden eril için أَفْعَلُ, dişil için فُعْلَى kalıbında türemiş sıfat isimler kullanılır. Karşılaştırma için أَفْعَلُ kalıbında türetilmiş sıfat مِنْ harf-i ceri ile birlikte kullanılır. أَفْعَلُ ve فُعْلَى yapıları “en …”; …أَفْعَلُ مِنْ yapısı ise “…den daha” anlamı ifade eder.

Örneğin;

كَبِيرٌ ← أَكْبَرُ – كُبْرَى   صَغِيرٌ ← أَصْغَرُ – صُغْرَى

4

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Bir ölüm haberi karşısında okunan ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ayet-i kerimesinin yanı sıra Arapçada taziye için kullanılan bazı ifadeler bulunmaktadır.

Bunlardan bir tanesi “başınız sağ olsun” şeklinde Türkçeye çevirebileceğimiz البقيَّة فِي حياتِك cümlesidir. Bu ifadeye (حياتُك الباقية) sözü ile karşılık verilir.

Bölümde ayrıca لَمّا (…ince, …ınca) ve بِدُونِ (…sız, ...siz) edatları ile أشْعِلْ ve أطْفِئْ fiillerinin kullanımları da cümle örnekleriyle tanıtılmıştır.

لَمّا رَأَيْتُ الكلبَ خِفْتُ.	(Köpeği görünce korktum.)
لا أشْرَبُ الشَّايَ بِدونِ سُكَّرٍ.	(Çayı şekersiz içmem.)
أَشْعِلِ النُّورَ لو سَمَحْتَ.	(Işığı aç lütfen.)
أَطْفِئِ النُّورَ لو سَمَحْتَ.	(Işığı kapat lütfen.)

1 Aşağıdakilerden hangisi sulâsî mucerred bir fiil **değildir?**

A. كَتَبَ

B. جَلَسَ

C. عَلَّمَ

D. أَكَلَ

E. مَدَّ

2 Mezîd fiillerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A. Sulâsî fiile 1, 2 veya 3 harf eklenerek elde edilirler.
B. Üç harflidirler.
C. Anlamsal farklılıkları yoktur.
D. Farklı mezîd kalıplarının mastarları aynı şekilde gelir.
E. Fiilin kök harflerinden fazla bir harf almazlar.

3 Aşağıdakilerden hangisi sulâsî fiillere bir harf eklenerek elde edilen bir fiil kalıbıdır?

A. أَفْعَلُ

B. فَعَلَ

C. فُعِلَ

D. فَعِلَ

E. أَفْعَلَ

4 "أَعْلَمَ الـمُهَنْدِسُ العُمَّالَ العَمَلَ." Cümlesinde kaç mef'ûl bulunmaktadır?

A. 4
B. 1
C. 3
D. 2
E. Mef'ûl bulunmamaktadır.

5 رَحَبَ fiilinin فَعَّلَ kalıbından mastarı aşağıdakilerden hangisidir?

A. رَحَّبَ

B. تَرْحِيبٌ

C. يُرَحِّبُ

D. رَحِّبْ

E. إِرْحابٌ

6 عَلِمَ fiili sulâsî fiile bir harf ekleyerek elde edilen mezîd kalıplarda mâzî formda aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

A. تَعْليمٌ - إِعْلامٌ - مُعالَمَة

B. أَعْلَمَ - عَلَّمَ - عا لَمَ

C. أَعْلَمَ - عَلِمَ - عَلِّمْ

D. عَلِّمْ - يُعَلِّمُ - يُعا لِمُ

E. يُعْلِمُ - يُعَلِّمُ - يُعا لِمُ

7 ....المُعَلِّماتُ الرِّسالَةَ.

Yukarıdaki cümlenin "Öğretmenler mektubu gönderdi." anlamı verebilmesi için boş bırakılan yere aşağıdaki fiillerden hangisi gelmelidir?

A. أَرْسَلَتْ

B. أَرْسَلَ

C. أَرْسِلْ

D. إِرْسال

E. يُرْسِلُ

neler öğrendik? ماذا تَعلَّمنا؟

8 مَزَّقَ الأطْفالُ الأوْراق.

Yukarıdaki cümlenin Türkçe karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. Çocuklar kağıtları katladı.
B. Çocuk kağıdı yırttı.
C. Çocuk kağıdı fırlattı.
D. Çocuk kağıtları parçaladı.
E. Çocuklar kağıtları parçaladı.

9

“.....شَعَرْتُ بِبَرْدٍ فِي الخَارِجِ دَخَلْتُ إلى البَيْتِ بِسُرْعَةٍ.”

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere gelebilecek sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A. بِدُونِ
B. عادَةً
C. لَمَّا
D. الباقِيَة
E. أَلَمْ

10 “Bekçiler sarayın ışıklarını söndürdüler.”

Yukarıdaki Türkçe cümlenin Arapçası aşağıdakilerden hangisidir?

A. يُطْفِئُ الحُرّاسُ أنْوارَ القَصْرِ.
B. أَطْفَأَ الحارِسُ نورَ القَصْرِ.
C. طَفَأَ الحارِسُ أنْوارَ القَصْرِ.
D. أَطْفَأَ الحُرّاسُ أنْوارَ القَصْرِ.
E. يُطْفِئُ الحارِسُ أنْوارَ القَصْرِ.

1. C — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. A — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. E — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. D — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. B — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. B — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. A — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. E — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. C — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. D — Yanıtınız yanlış ise "Bülbül ve Kral" okuma parçasını yeniden gözden geçiriniz.

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki fiillerin أَفْعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
إِجْلَاسٌ	أَجْلِسْ	يُجْلِسُ	أَجْلَسَ	جَلَسَ
إِعْلَامٌ	أَعْلِمْ	يُعْلِمُ	أَعْلَمَ	عَلِمَ
إِغْلَاقٌ	أَغْلِقْ	يُغْلِقُ	أَغْلَقَ	غَلَقَ
إِخْبَارٌ	أَخْبِرْ	يُخْبِرُ	أَخْبَرَ	خَبَرَ
إِدْخَالٌ	أَدْخِلْ	يُدْخِلُ	أَدْخَلَ	دَخَلَ

Alıştırma 2

Aşağıdaki fiillerin فَعَّلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
تَدْرِيسٌ	دَرِّسْ	يُدَرِّسُ	دَرَّسَ	دَرَسَ
تَعْلِيمٌ	عَلِّمْ	يُعَلِّمُ	عَلَّمَ	عَلِمَ
تَغْلِيقٌ	غَلِّقْ	يُغَلِّقُ	غَلَّقَ	غَلَقَ
تَشْكِيرٌ	شَكِّرْ	يُشَكِّرُ	شَكَّرَ	شَكَرَ
تَوْفِيرٌ	وَفِّرْ	يُوَفِّرُ	وَفَّرَ	وَفَرَ

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

Aşağıdaki fiillerin فَاعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
مُبادَلَةٌ	بَادِلْ	يُبَادِلُ	بَادَلَ	بَدَلَ
مُخَالَفَةٌ	خَالِفْ	يُخَالِفُ	خَالَفَ	خَلَفَ
مُدَافَعَةٌ	دَافِعْ	يُدَافِعُ	دَافَعَ	دَفَعَ
مُعَامَلَةٌ	عَامِلْ	يُعَامِلُ	عَامَلَ	عَمِلَ
مُنَاسَبَةٌ	نَاسِبْ	يُنَاسِبُ	نَاسَبَ	نَسَبَ

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çevirerek irâbını yapınız.

1. عَلَّمَتْ الـمُعَلِّمَةُ الأجانِبَ اللُّغَةَ التُّرْكِيَّةَ. Öğretmen yabancılara Türkçe öğretti.

عَلَّمَتْ: Mâzî fiil (mezîd, فَعَّلَ kalıbından)

الـمُعَلِّمَةُ: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

الأجانِبَ: 1. Mefûl, mansûb, nasb alâmeri sondaki fetha.

اللُّغَةَ: 2. Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda mevsûf.

التُّرْكِيَّةَ: اللُّغَةَ'nın sıfatı, dolayısıyla onun gibi belirli, tekil, dişil ve mansûb, nasb alâmeti, sondaki fetha.

2. أرْسَلَ الـمُوَظَّفُ الرَّجُلَ الرِّسالَةَ. Memur adama mektubu gönderdi.

أرْسَلَ: Mâzî fiil (mezîd, أفْعَلَ kalıbından)

الـمُوَظَّفُ: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

الرَّجُلَ: 1. Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

الرِّسالَةَ: 2. Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

3. أوْقَفَ الرَّجُلُ السَّيارَةَ. Adam arabayı durdurdu.

أوْقَفَ: Mâzî fiil (mezîd, أفْعَلَ kalıbından)

الرَّجُلُ: Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

السَّيارَةَ: Mefûl, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri sıralayarak anlamlı bir cümle haline getiriniz ve Türkçeye çeviriniz.

1. قَاتَلَ الجَيْشانِ في الصَّحْراء.
   İki ordu çölde savaştı.
2. الطُّلاب يُمارِسُون الرِّياضة في الصَّباح.
   Öğrenciler sabahleyin spor yapıyorlar.
3. يُشاهِدُ الرِّجالُ الأَخْبارَ المسائِيَّةَ في التِّلفِزْيون.
   Erkekler (adamlar) televizyonda akşam haberlerini izliyorlar.
4. الأطفالُ يُتابِعُونَ الرُّسومَ المُتَحرِّكَةَ في التِّلفِزيون.
   Çocuklar televizyonda çizgi film izliyorlar.
5. تُقابِلُ الطالباتُ المُديرَ في الأسبوعِ القادم.
   Kız öğrenciler müdürle gelecek hafta buluşacaklar.
6. كَيف تُسافِرُ إلى الحجِّ بِدون زَوْجَتِكَ؟
   Eşin (karın) olmadan hacca nasıl gidersin?

Alıştırma 6

Aşağıdaki boşlukları parantez içindeki ismi tafdîllerden anlam olarak uygun olanıyla doldurunuz.

(أَضْعف، أجْمَلُ، أسْرَعُ، أَطْول، أَشْفَق، أَصْغَرُ)

1. القَرْيَةُ أجْمَلُ مِنْ المَدينَةِ. (Köy şehirden daha güzeldir.)
2. أنا أَضْعَفُ مِنْكَ. (Ben senden daha zayıfım.)
3. القِطارُ أَسْرَعُ مِنْ الحافِلَة. (Tren, otobüsten daha hızlıdır.)
4. البُحَيْرَةُ أصْغَرُ مِنْ البَحْرِ. (Göl denizden daha küçüktür.)
5. أمِّي أشْفَقُ الأُمَّهاتِ. (Annem, annelerin en merhametlisidir.)
6. النِّيْلُ أَطْوَلُ نَهْرٍ في الشَّرْقِ الأوْسَطِ. (Nil, Orta Doğu'nun en uzun nehridir.)

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Tatile bensiz nasıl gidersin?

كَيْفَ تَذْهَبُ إلى العُطْلَة بِدوني؟

2. Uykudan uyanınca pencereyi açtım.

لَمّا نهَضْتُ مِنَ النَّوْم فَتَحْتُ النَّافِذَةَ.

3. Biz sizden daha başarılıyız.

نَحْنُ أَنْجَحُ مِنْكُمْ.

4. Bu, dünyanın en güzel kitabıdır.

هذا أجْمَلُ كِتابٍ في العالَمِ.

5. Öğretmen öğrenciye dersi yazdırdı.

أَكْتَبَ المُعَلِّمُ الطّالِبَ الدَّرْسَ.

Alıştırma 8

Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

عَلَّمَ: علم	قاتَلَ: قتل
أَشْرَبَ: شرب	جادَلَ: جدل
أَرْسَلَ: رسل	مارَسَ: مرس
أَخْبَرَ: خبر	أخْرَجَ: خرج
أقامَ: قام	مَزَّقَ: مزق

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümleleri örnekteki gibi لَمَّا kullanarak birbirine bağlayınız.

1. لَمَّا ذَهَبْتُ إلى الحَديقَةِ وَجَدْتُ قِطَّةً صَغيرَةً.
(Bahçeye gittiğimde küçük bir kedi buldum.)

2. لَمَّا حَضَرَ المـُديرُ فَتَحَ بابَ سَيَّارَتِهِ.
(Müdür geldiği zaman arabasının kapısını açtı.)

3. لَمَّا وَصَلَتْ إلى المـَكْتَبِ شَرِبَتْ فِنْجاناً مِنْ القَهْوَةِ.
(Büroya ulaştığı zaman, bir fincan kahve içti.)

4. لَمَّا جاءَ الرَّبيعُ زَرَعْتُ الأَزْهارَ.
(Bahar geldiği zaman çiçekler ektim.)

5. لَمَّا فَتَحْنا البَابَ سَمِعْنا صَوْتاً غَريباً.
(Kapıyı açtığımızda garip bir ses duyduk.)

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أجانِب (*ecânib*) **yabancılar** (t.) أَجْنَبِي (*ecnebî*)

آخَذَ (*âhaze*) **suçladı**

أَخْرَجَ (*ahrece*) **çıkardı**

أرَق (*arak*) **uykusuzluk, uyku gelmemesi**

أَرْكَبَ (*erkebe*) **bindirdi**

أَسْرَفَ (*esrefe*) **isrâf etti**

أَسْعَدَ (*es'ade*) **mutlu etti**

أَشْعَلَ (*eş'ale*) **yaktı**

أَصْدَرَ (*asdara*) **yayınladı, çıkardı**

أَصْلَحَ (*aslaha*) **tamir etti**

أَطْفَأَ (*etfa'e*) **söndürdü**

أَعَدَّ (*e'adde*) **hazırladı**

أَفْهَمَ (*efheme*) **anlattı**

أَقامَ (*ekâme*) **ikâmet etti**

أَكْمَلَ (*ekmele*) **tamamladı**

أَنْزَلَ (*enzele*) **indirdi**

اِنْطَلَقَ (*intalaka*) **hareketlendi, atıldı, fırladı**

أَوْراق (*evrâk*) **kağıtlar, evraklar** (t.) وَرَق (*varak*)

أَوْقَفَ (*evkafe*) **durdurdu**

باسطرمة (*bâstırma*) **pastırma**

بايَعَ (*bâye'a*) **biat etti**

بُكاء (*bukâ'*) **ağlama**

بُلْبُل (*bulbul*) **bülbül**

بَطارِيّات (*batâriyyât*) **piller**

تابَعَ (*tâbe'a*) **izledi; takip etti**

تَحَيَّرَ (*tehayyere*) **şaşırdı, hayret etti**

تَسْجيل (*tescîl*) **kayıt**

جَبَل (*cebel*) **dağ**

جَيش (*ceyş*) **ordu**

حاوَلَ (*hâvele*) **çabaladı, uğraştı**

حُرَّاس (*hurrâs*) **bekçiler** (t.) حَارِس (*hâris*)

حُرِّيَّة (*hurriyye*) **özgürlük**

حَلَّ – يَحُلُّ (*halle - yehullu*) **çözmek (problem, sorun, bilmece vb.)**

حَمَّلَ (*hammele*) **yüklendi, taşıttı**

خَلاص (*halâs*) **tamam**

دُرْج (*durc*) **çekmece**

ذَهَب (*zeheb*) **altın**

زُقاق (*zukâk*) **sokak**

ساعَدَ (*sâ'ade*) **yardım etti**

سَيَّرَ (*seyyere*) **yürüttü**

شَرائِح (*şerâ'ih*) **dilimler** (t.) شَرِيحَة (*şerîha*)

صارَعَ (*sâra'a*) **güreşti**

عانى (*ânâ*) **muzdarip oldu, boğuştu**

عَذْب (*'azb*) **tatlı**

عَوْدَة (*'avde*) **dönüş**

غَيَّرَ (*gayyara*) **değiştirdi**

قابَلَ (*kâbele*) **görüştü**

قاتَلَ (*kâtele*) **savaştı**

قادِم (*kâdim*) **gelen, gelecek**

قاوَمَ (*kâveme*) **direndi**

قَبَّلَ (*kabbele*) **öptü**

قَدَّمَ (*kaddeme*) **sundu**

قَطَّعَ (*katta'a*) **lime lime doğradı**

قَفَص (*kafas*) **kafes**

قَوَّى (*kavvâ*) **güçlendirdi**

كُمَّثْرَى (*kummesrâ*) **armut**

كَمَّلَ (*kemmele*) **olgunlaştırdı, mükemmel hâle getirdi**

لاكَمَ (*lâkeme*) **dövüştü**

ماما (*mâmâ*) **anne**

مَزَّقَ (*mezzeka*) **parçaladı**

مُسْتَيْقِظ (*musteykız*) **uyanık**

مُسْرِف (*musrif*) **israf eden, müsrif**

مُصيبَة (*musîbe*) **musibet**

مَطْلُوب (*matlûb*) **istenen, talep edilen**

ناقَشَ (*nâkaşa*) **tartıştı**

نَوَّمَ (*nevveme*) **uyuttu**

وَفَّرَ (*veffere*) **biriktirdi, sağladı**

bölümün deyimleri — تعبيرات القسم

بِدُونِ فائِدة (*bidûni fâ'ide*) **faydasız**

جِهاز التَّحَكُّم عن بُعْدٍ (*cihâzu't-tahakkum 'an bu'd*) **uzaktan kumanda**

الخِدْمَة التِّقْنِيَّة (*el-hidmetu't-tıkniyye*) **teknik servis**

رَبُّنا يُعينُكَ (*rabbunâ yu'înuke*) **Allah sana yardım etsin**

الرسوم المُتَحَرِّكة (*er-rusûmu'l-muteharrike*) **çizgi film**

سَلِمَتْ يَداكِ (*selimet yedâki*) **eline sağlık**

لَوْ سَمَحْتَ (*lev semahte*) **lütfen**

والدي الغالي

تحية طيبة معطّرة برحيق الشوق أبثّها إليك من أسكيشهير متمنيًا من المولى عزّ و جل أن يصلك كتابي و أنت بأفضل صحّة و أتمّ عافية.

والدي العزيز تعلمت هنا في الجامعة اللغة العربية الحمد لله. في الحقيقة ما وجدتُ صعوبة في تعلم العربيّة لأنني كنتُ أسمعك تتحدّثُ مع ضيوفك الكرام بهذه اللغة

